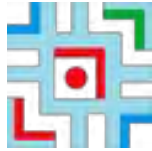

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ**

**ФОРМУВАННЯ СТАЛОГО
ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

**Матеріали II Міжнародної
науково-практичної конференції**

11-12 листопада 2021 року

Київ 2021

Рябова Ю.П.
фахівець
Інститут землекористування НААН України
м. Київ, Україна

Зюзько А.І.
технік
Інститут землекористування НААН України
м. Київ, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НА УМОВАХ ОРЕНДИ

Україна багата на земельні ресурси, перш за все на чорноземні ґрунти, які визначаються найвищою родючістю серед усіх інших типів ґрунту. Земельний фонд України становить 5,7 % території Європи. При цьому на загальноєвропейському фоні його вирізняє висока питома вага сільськогосподарських угідь, особливо ріллі, що пов'язано з високою природною якістю українських земель [1].

У зв'язку з цим, земельні ресурси нашої країни потребують більшого захисту у сфері їх використання землевласниками або землекористувачами зі сторони держави, тобто на законодавчому рівні.

Порівняно із землекористувачами, землевласники – більш зацікавлені у раціональному використанні та охороні земель, підтримці сприятливих умов для ефективного господарювання на земельних ділянках, не тільки для вигоди землевласника, а й для самих земельних ресурсів.

Розглянемо саме про землекористувачів, оскільки саме вони неефективно користуються землями, які їм надані у користування відповідно до чинного законодавства України.

Відповідно до ст. 93 Земельного кодексу України право оренди земельної ділянки – це засноване на договорі строкове платне володіння і користування земельною ділянкою, необхідною орендареві для провадження підприємницької та іншої діяльності [2].

Недбайливе використання земельних ресурсів призводить до того, що українські чорноземи виснажуються, а з часом втрачають свої властивості, а саме:

- недостатня кількість у ґрунтах мікроелементів (бор, хлор, кобальт, мідь, залізо, магній, марганець, молібден, сірка і цинк);
- нерегульована кислотність ґрунту;
- мала товщина верхнього родючого шару ґрунту.

Також земельні ресурси погіршуються внаслідок водної та вітрової ерозії. У цьому випадку для захисту земель від деградації ґрунтів

землевласники або землекористувачі повинні створювати умови, які повинні регулюватись нормативно правовими документами на законодавчому рівні [3].

Існуюча система управління земельними ресурсами України характеризується багатьма недоліками, які в свою чергу негативно впливають на раціональне використання земель:

- управління земельними ресурсами розкидано між окремими міністерствами та відомствами;
- законодавча база не враховує всю специфіку раціонального використання земельних ресурсів;
- закони не вміщують затверджених шляхів реалізації, а їх фінансування переважно не передбачається.

Із загальної кількості чинних нормативних документів в галузі охорони ґрунтів Україна успадкувала від колишнього СРСР близько 20 галузевих стандартів на методи агрохімічних аналізів ґрунтів і добрив, близько 100 гостів основна частина з яких не переглядалась протягом 10-15 років [3].

Тому проблема належного використання земельних ресурсів, а також її охорони, постає серед головних проблеми у сфері земельних відносин.

Для належного використання земельних ресурсів та раціонального використання і охорони земель необхідно:

1) проводити агрохімічний аналіз ґрунту перед і після передачі в оренду земельної ділянки, для належного обліку стану ґрунтового покриву, як земельного ресурсу в цілому. Але за єдиної умови: аналіз має бути якісний і точний, інакше хибні результати можуть привести до зайвих витрат;

2) на законодавчому рівні запровадити акт приймання-передачі земельної ділянки, яка перебувала в оренді, для контролю стану ґрунтового покриву, і ресурсного потенціалу землі, перед здачею в оренду і після;

3) заборонити використання сільськогосподарської техніки у сільському господарстві, питомий тиск ходових частин на ґрунт якої перевищує нормативи;

4) ввести податковий збір для забезпечення раціонального використання і охорони земель, попередження та боротьби з деградацією ґрунту – 0,2% від нормативної грошової оцінки.

5) сформувати бази даних та інформаційні системи (від регіонального до національного рівня) з урахуванням сучасних вимог та науково-технічного прогресу, які будуть містити актуальну інформацію про обстеження усіх категорій земель, вміст органічних, неорганічних забруднювачів, окремих фізичних, хімічних і біологічних показників ґрунтового покриву. Варто звернути увагу на показники, які не

вимірювались до цього часу – показники оцінки ерозії та переущільнення ґрунту [4].

б) створити локації для забору даних щодо спостережень за природо-господарським станом ґрунтового покриву.

Підсумовуючи вище викладений матеріал, можна сказати, що для підвищення родючості ґрунтового покриву і досягнення рівня деградації у допустимому діапазоні, необхідно:

- розробити певні пропозиції до законодавчих і нормативно-правових актів щодо раціонального використання та охорони земельних ресурсів,
- адаптувати технології землеробства під сучасні умови для підтримання якісного стану ґрунту,
- проводити контроль якості ґрунтового покриву,
- створити комісію, яка буде контролювати діяльність органів місцевого самоврядування та землекористувачів (землевласників), дотримання і впровадження рекомендованих новітніх ґрунтозахисних технологій.

Список використаних джерел

1. Андрейцев В.І. Земельне право і законодавство суверенної України : Актуальні проблеми практичної теорії/ м. Київ. 2-ге вид., випр. - К.: Знання, 2007. - 445 с.

2. Земельний кодекс України : Закон України від 25.10.2001 р. No 2768-III. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>

3. Система заходів щодо охорони земельних ресурсів та їх правове закріплення [Електронний ресурс]. – 2020. – URL: <https://jurisprudence.club/ekologicheskoe-pravo-uchebnik/sistema-zahodiv-schodo-ohoroni-zemelnih-60089.html>

4. Балюк С.А., доктор с.-г. наук, професор, академік НААН Перелік основних нормативних документів у галузі ґрунтознавства, агрохімії та охорони ґрунтів/ м. Харків Національний науковий центр «Інститут ґрунтознавства та агрохімії імені О.Н.Соколовського» 2019. URL: http://www.issar.com.ua/downloads/b_perelik_2019.pdf

5. Балюк С.А., доктор с.-г. наук, професор, академік НААН, Медведєв В.В., академік НААН, доктор біологічних наук, Воротинцева Л.І., Шимель В.В., кандидат сільськогосподарських наук Сучасні проблеми деградації ґрунтів і заходи щодо досягнення нейтрального її рівня [Електронний ресурс] // Вісник аграрної науки. – 2017. – URL: https://agroviznyk.com/pdf/ua_2017_08_01.pdf